

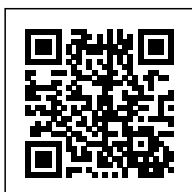

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
POSLANECKÁ SNĚMOVNA

VIII. volební období

651/0

Návrh poslanců Víta Rakušana, Petra Gazdíka, Jana Farského, Věry Kovářové, Jany Krutákové a Petra Pávka na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zástupce předkladatele: Rakušan V. a další
Doručeno poslancům: 21. listopadu 2019 v 8:03

N á v r h

ZÁKON

ze dne 2019,

kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 262/2002 Sb., zákona č. 278/2003 Sb., zákona č. 356/2003 Sb., zákona č. 670/2004 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 158/2009 Sb., zákona č. 223/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 155/2010 Sb., zákona č. 211/2011 Sb., zákona č. 299/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 165/2012 Sb., zákona č. 350/2012 Sb., zákona č. 90/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 104/2015 Sb., zákona č. 131/2015 Sb., zákona 152/2017 Sb., zákona 183/2017 Sb. a zákona 225/2017 Sb., se mění takto:

1. Za § 11a se vkládá nový § 11b, který včetně nadpisu a poznámek pod čarou č. 7 a 8 zní:

„§ 11b

Regulace nařízením obce

Obec může nařízením obce⁷⁾ stanovit, že některé formy prodeje zboží nebo poskytování služeb prováděné mimo obchodní prostory držitele licence při výkonu licencované činnosti dle tohoto zákona, jsou v obci nebo v její části zakázány.“

⁷⁾ § 11 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁾ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Čl. II

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2020.

Důvodová zpráva

A. Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy

Podle současné právní úpravy je obcím umožněno, aby ve smyslu ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, vydávaly na základě zákona a v jeho mezích nařízení obce, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.

Takové zákonné zmocnění je obsaženo např. v zákoně č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), který v ustanovení § 18 zmocňuje obce k vydání tržního řádu formou nařízení obce, v rámci kterého může obec regulovat prodej zboží a poskytování služeb na území obce. Ustanovení § 18 odst. 4 živnostenského zákona pak výslovně uvádí, že obec může nařízením obce některé formy prodeje zboží nebo poskytování služeb prováděné mimo provozovnu zakázat.

V současné době dochází k situacím, kdy obce v rámci vydaných tržních řádů ve smyslu ustanovení § 18 živnostenského zákona zakazují též podomní prodej v rámci podnikání v energetických odvětvích (zejména obchod s elektřinou a plynem). Obce tak činí i přesto, že výroba elektřiny, výroba plynu, přenos elektřiny, přeprava plynu, distribuce elektřiny, distribuce plynu, uskladňování plynu, obchod s elektřinou, obchod s plynem, výroba tepelné energie a rozvod tepelné energie, které podléhají licenci podle zvláštního právního předpisu, nejsou dle ustanovení § 3 odst. 3 písm. d) živnostenského zákona živností, tudíž se na ně nevztahuje živnostenský zákon.

Tato praxe byla doposud podpořena komentářovou literaturou k živnostenskému zákonu (Hrozinková, E., Urban, V. Živnostenský zákon a předpisy související: s komentářem. 13. Vydání. Praha: Linde, 2013, 328 s.), která uvádí, že „*ustanovení § 18 živnostenského zákona nezůstává co do předmětu omezeno na podnikání upravené živnostenským zákonem (§ 19 až § 27 živnostenského zákona); jeho účelem je vytvoření předpokladů pro obecně závazné úpravy určitého způsobu prodeje zboží a poskytování služeb. Na tržišti může být tudíž provozována - pokud tomu nebrání zvláštní předpis - i činnost z působnosti živnostenského zákona vyloučená,*“

V rozporu s touto komentářovou literaturou je však závazný názor Nejvyššího správního soudu,¹ který na konci roku 2017 judikoval, že tržní řád nemůže upravovat činnosti vyjmenované v § 3 živnostenského zákona, které nejsou živností, čímž vznikla situace, kdy není možné podomní prodej efektivně regulovat.

S ohledem na rozpor aktuální praxe obcí s platnou právní úpravou a zejména s ohledem na reakce na situaci na trhu s energiemi je nezbytné zakotvit zákonné zmocnění obcí k vydávání nařízení obce, kterými by bylo možné některé formy prodeje zboží nebo poskytování služeb

¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 8. 2017, čj. 9 As 174/2016-23 (dále jen „rozsudek“).

prováděné mimo obchodní prostory držitele licence při výkonu licencované činnosti na území obce regulovat.

2. Vysvětlení principů navrhované právní úpravy

Navrhovaná právní úprava reaguje na aktuální situaci, kdy není možné ze strany obcí efektivně regulovat podomní prodej energií ve smyslu energetického zákona. Principem navrhované právní úpravy je zakotvení zákonného zmocnění obce vydávat nařízení obce, kterým je možné stanovit, že některé formy prodeje zboží nebo poskytování služeb prováděné mimo obchodní prostory držitele licence při výkonu licencované činnosti dle energetického zákona, jsou v obci nebo v její části zakázány, a to přímo do energetického zákona. V současné době tak obce činí prostřednictvím tržních řádů vydaných dle ustanovení § 18 živnostenského zákona, což jde dle stávající judikatury Nejvyššího správního soudu proti zákonné úpravě, neboť ustanovení § 3 odst. 3 písm. d) živnostenského zákona stanoví, že výroba elektřiny, výroba plynu, přenos elektřiny, přeprava plynu, distribuce elektřiny, distribuce plynu, uskladňování plynu, obchod s elektřinou, obchod s plynem, výroba tepelné energie a rozvod tepelné energie, které podléhají licenci podle zvláštního právního předpisu, nejsou živností.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky a mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy České republiky

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky, zejména s čl. 26 Listiny základních práv a svobod přijaté ústavním zákonem č. 2/1993 Sb., jímž je zakotveno právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost a právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací. Čl. 26 odst. 2 Listiny výslovně připouští možnost stanovení podmínek a omezení pro výkon určitých povolání nebo činností zákonem. Rozsah podmínek a omezení je dán čl. 4 odst. 4 Listiny, podle kterého při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Z konstantní judikatury Ústavního soudu též vyplývá, že čl. 26 Listiny chrání právo na podnikání jako takové, nikoliv jeho realizaci určitou konkrétní formou.

Navrhovaná právní úprava splňuje požadavky testu proporcionality, neboť přijatá opatření jsou vhodná k dosažení právní úpravou sledovaného účelu a mohou vést k zákonem sledovanému cíli.

Navrhovaná právní úprava není v rozporu se zněním mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána, ať již se jedná o smlouvy dvoustranné, nebo mnohostranné.

4. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet a rozpočty krajů a obcí

Navrhovaná právní úprava nebude mít vliv na státní rozpočet a rozpočty obcí a krajů.

B. Zvláštní část

K čl. I

K bodu 1 (k § 11b)

Jedná se o zakomponování nového § 11b, který logicky navazuje na § 11a Opatření na ochranu zákazníka, představujícího transpozici čl. 3 odst. 7 směrnice č. 2009/72/EU a čl. 3 odst. 3 směrnice č. 2009/73/EU.

Nový § 11b je reakcí na situaci na trhu s energiemi, zejména na problematický podomní prodej energií. Ustanovení § 11b je zakotvuje zákonné zmocnění obce vydávat nařízení obce, kterým je možné stanovit, že některé formy prodeje zboží nebo poskytování služeb prováděné mimo obchodní prostory držitele licence při výkonu licencované činnosti dle energetického zákona, jsou v obci nebo v její části zakázány.

K čl. II

Účinnost zákona se navrhuje dnem 1. ledna 2020.

V Praze dne 18. listopadu 2019

Předkladatelé:

Vít Rakušan

Jan Farský

Petr Gazdík

Věra Kovářová

Jana Krutáková

Petr Pávek

Platné znění s vyznačením změn

Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů

§ 11

Práva a povinnosti držitelů licencí

(1) Držitel licence je povinen

- a) vykonávat licencovanou činnost tak, aby byla zajištěna spolehlivá a trvale bezpečná dodávka energie, pokud je mu tato povinnost uložena ve zvláštní části tohoto zákona,
- b) předkládat Energetickému regulačnímu úřadu údaje pro rozhodnutí o cenách a údaje pro přípravu a provádění programů zvýšení energetické účinnosti a podporu a sledování energetických služeb a jiných opatření ke zvýšení energetické účinnosti,
- c) zajistit, aby k výkonu licencované činnosti byla používána technická zařízení, která splňují požadavky bezpečnosti a spolehlivosti stanovené právními předpisy a technickými normami, v plynárenství i technickými pravidly, která jsou registrována u Hospodářské komory České republiky,
- d) zajistit, aby práce spojené s výkonem licencované činnosti byly prováděny osobami s odbornou způsobilostí,
- e) poskytovat ministerstvu a Energetickému regulačnímu úřadu pravdivé a úplné informace a podklady nezbytné pro výkon jejich zákonem stanovených oprávnění a umožnit jim přístup k zařízením, která k výkonu licencované činnosti slouží,
- f) vyúčtovávat dodávku elektřiny, plynu, tepelné energie a související službu v elektroenergetice a související službu v plynárenství,
- g) zachovávat mlčenlivost o skutečnostech charakteru obchodního, technického a finančního, o kterých se dozvěděl od svých zákazníků,
- h) dodržovat stanovené parametry kvality dodávek a služeb a v případě jejich nedodržení poskytovat náhradu,

- i) vykonávat licencovanou činnost tak, aby nedošlo k ohrožení života a zdraví osob, majetku či zájmu na ochranu životního prostředí,
- j) při výkonu licencované činnosti uvádět pravdivé a úplné informace o podmínkách dodávek energie,
- k) zdržet se všech činností, které mohou bránit poptávce po energetických službách nebo dalších opatřeních zaměřených na zvyšování energetické účinnosti a jejich poskytování nebo které by mohly brzdit rozvoj trhů těchto služeb,
- l) zajistit, aby byly splněny povinnosti držitele licence podle tohoto zákona a jiných právních předpisů i v případech, kdy držitel licence zajišťuje výkon činnosti spojené s právy a povinnostmi držitele licence prostřednictvím třetí osoby na základě smluvních vztahů, uzavřených podle obecně závazných právních předpisů,
- m) mít k plnění svých práv a povinností k dispozici potřebné lidské, technické a finanční zdroje,
- n) předkládat Energetickému regulačnímu úřadu podklady nezbytné pro zpracování čtvrtletních a ročních zpráv o provozu soustav v energetických odvětvích,
- o) na žádost zákazníka v postavení spotřebitele zpřístupnit jím určenému poskytovateli energetických služeb údaje z vyúčtování dodávky energie a údaje o jeho spotřebě energie za alespoň 3 předcházející zúčtovací období,
- p) nabízet zákazníkům možnost předávání informací o vyúčtování dodávek energie a souvisejících služeb v elektronické podobě a na požádání poskytnout jasné a srozumitelné vysvětlení způsobu, jakým bylo jejich vyúčtování vypracováno,
- q) předkládat operátorovi trhu podklady pro zpracování zprávy o budoucí očekávané spotřebě elektřiny a plynu a o způsobu zabezpečení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou elektřiny a plynu,
- r) poskytnout údaje z evidence technické infrastruktury vedené podle stavebního zákona na žádost osobě, která prokáže právní zájem.

(2) Držitel licence podle § 4 odst. 1 postupuje při výkonu licencované činnosti při řešení mimořádných situací a krizových situací podle havarijního plánu a spolupracuje při tom se stálými orgány pro koordinaci složek integrovaného záchranného systému a s orgány krizového řízení; havarijní plán je součástí plánu krizové připravenosti.

(3) Držitel licence na výrobu elektřiny, výrobu plynu, obchod s elektřinou nebo obchod s plynem je povinen uchovávat po dobu 5 let údaje o plnění podle smluv uzavřených s účastníky velkoobchodního trhu s elektřinou nebo plynem, s provozovatelem přenosové soustavy, provozovatelem přepravní soustavy nebo s provozovateli zásobníků plynu, jejichž předmětem je dodávka elektřiny nebo plynu nebo deriváty vztažené k elektřině nebo plynu, a na vyžádání těchto orgánů uchovávané údaje poskytovat.

(4) Držitel licence na přenos elektřiny, distribuci elektřiny, přepravu plynu nebo distribuci plynu a držitel licence na činnosti operátora trhu je povinen provést úkony nezbytné k uskutečnění volby nebo změny dodavatele elektřiny nebo plynu, pokud zákazník takové právo uplatní. Uplatněním práva na změnu dodavatele elektřiny nebo plynu v rozporu se sjednanými podmínkami ukončení smlouvy se stávajícím dodavatelem elektřiny nebo plynu není dotčena odpovědnost zákazníka za způsobenou škodu.

§ 11a

Některá opatření na ochranu zákazníka

(1) Držitel licence na výrobu elektřiny, výrobu plynu, obchod s elektřinou nebo obchod s plynem je povinen uveřejňovat způsobem umožňujícím dálkový přístup uplatňované podmínky dodávek plynu a ceny za dodávku plynu pro domácnosti a podnikající fyzické osoby s roční spotřebou plynu do 630 MWh, podmínky dodávek elektřiny a ceny za dodávku elektřiny pro domácnosti nebo podnikající fyzické osoby odebírající elektřinu z hladiny nízkého napětí. Zvýšení cen za dodávku elektřiny nebo plynu nebo změny jiných podmínek dodávek elektřiny nebo plynu je držitel licence povinen uveřejnit a oznámit svým zákazníkům způsobem sjednaným ve smlouvě nejpozději třicátý den přede dnem jejich účinnosti. Pokud není způsob oznámení ve smlouvě sjednán, držitel licence oznámí zákazníkovi zvýšení cen za dodávku elektřiny nebo plynu nebo změny jiných podmínek dodávek elektřiny nebo plynu prokazatelným způsobem.

(2) V případě smlouvy o dodávce elektřiny, plynu nebo tepelné energie nebo smlouvy o sdružených službách dodávky elektřiny nebo plynu, kterou uzavřel zákazník v postavení spotřebitele s držitelem licence distančním způsobem nebo mimo obchodní prostory držitele licence, běží čtrnáctidenní lhůta pro odstoupení od smlouvy podle zvláštního zákona ode dne jejího uzavření.

(3) V případě smlouvy o dodávce elektřiny nebo plynu nebo smlouvy o sdružených službách dodávky elektřiny nebo plynu, kterou při změně dodavatele uzavřel zákazník v postavení

spotřebitele s držitelem licence distančním způsobem nebo mimo obchodní prostory držitele licence, je zákazník oprávněn bez sankce vypovědět smlouvu uzavřenou na dobu neurčitou nebo určitou, ve lhůtě do patnáctého dne po zahájení dodávky elektřiny nebo plynu. Lhůta je zachována, je-li v jejím průběhu výpověď odeslána držiteli licence. Výpovědní doba činí 15 dnů a počíná běžet prvním dnem měsíce následujícího po doručení výpovědi. Tím nejsou dotčena práva a povinnosti zákazníka a držitele licence podle tohoto zákona týkající se sjednané výpovědi smlouvy uzavřené na dobu neurčitou.

(4) V případě pochybností je na držiteli licence, který smlouvu se zákazníkem uzavřel, aby prokázal, že smlouva nebyla uzavřena distančním způsobem nebo mimo obchodní prostory.

(5) Zvýší-li držitel licence na obchod s elektřinou, obchod s plynem, výrobu elektřiny nebo výrobu plynu cenu za dodávku elektřiny nebo plynu nebo změní-li jiné smluvní podmínky, je zákazník oprávněn bez uvedení důvodu odstoupit od smlouvy do 3 měsíců od data zvýšení ceny nebo změny jiných smluvních podmínek. To neplatí, pokud držitel licence oznámí zákazníkovi zvýšení ceny nebo změnu jiných smluvních podmínek nejpozději třicátý den přede dnem jejich účinnosti a současně zákazníka poučí o jeho právu na odstoupení od smlouvy. V takovém případě je zákazník oprávněn bez uvedení důvodu odstoupit od smlouvy nejpozději desátý den přede dnem zvýšení ceny nebo změny jiných smluvních podmínek. Právo na odstoupení od smlouvy podle tohoto odstavce zákazníkovi nevzniká v případě zvýšení regulované složky ceny, daní a poplatků, a dále v případě změny jiných smluvních podmínek v nezbytném rozsahu z důvodu zajištění souladu s obecně závazným právním předpisem.

(6) Odstoupení podle odstavce 3 je účinné k poslednímu dni kalendářního měsíce, ve kterém bylo doručeno příslušnému držiteli licence, neurčí-li zákazník pozdější den účinnosti odstoupení. Uplatnění práva na odstoupení nesmí být spojeno s žádnými finančními nároky vůči zákazníkovi. Odstoupení, které bylo uskutečněno do 3 měsíců od účinnosti zvýšení ceny nebo změny jiných smluvních podmínek a méně než 10 dnů před koncem daného měsíce, je účinné k poslednímu dni kalendářního měsíce, který následuje po měsíci, ve kterém bylo odstoupení doručeno příslušnému držiteli licence.

(7) Pro sjednání zvýšení ceny elektřiny nebo plynu nebo změny jiných smluvních podmínek, ke kterému není podle smlouvy uzavřené se zákazníkem třeba výslovného projevu vůle zákazníka nebo je projev vůle zákazníka spojen s marným uplynutím lhůty, se přiměřeně použijí ustanovení odstavců 3 a 4.

(8) Držitel licence na výrobu elektřiny, obchod s elektřinou, výrobu plynu nebo obchod s plynem je povinen zákazníkům umožnit neznevýhodňující výběr způsobu platby za dodanou elektřinu nebo plyn.

(9) Uplatňuje-li držitel licence na obchod s elektřinou, obchod s plynem, výrobu elektřiny, výrobu plynu nebo dodavatel tepelné energie zálohové platby na dodávku elektřiny, plynu nebo tepelné energie, stanoví zálohové platby nejvýše v rozsahu důvodně předpokládané spotřeby elektřiny, plynu nebo tepelné energie v následujícím zúčtovacím období.

§ 11b

Regulace nařízením obce

Obec může nařízením obce⁷ stanovit, že některé formy prodeje zboží nebo poskytování služeb prováděné mimo obchodní prostory držitele licence při výkonu licencované činnosti dle tohoto zákona, jsou v obci nebo v její části zakázány.

⁷ § 11 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

⁸ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.